

Chronologie

1. Fase 1: het beheer van de initiële melding 02.06.17 – 15.06.17

Datum	Event	Navolgende actie FAVV
vr 02.06.17 pm	Melding van een niet-conform resultaat van 1,2 ppm fipronil in eieren (met een meetonzekerheid van 50% naar onder en naar boven), uitgevoerd door brekerij XBB in het kader van de eigen controles. De eieren zijn met legdatum 09.05.17 en afkomstig van legbedrijf XAA. Het resultaat is een toevallige bevinding: XBB is voor zijn autocontrole veranderd van laboratorium; dit Duitse labo hanteert een ander analyseprotocol met meer te onderzoeken stoffen, waaronder fipronil en metabolieten.	Vorbereiden bedrijfsbezoek legbedrijf XAA. Gezien dit event de eerste maal is dat fipronil wordt aangetroffen in eieren: interne risico-evaluatie, die aangeeft dat er een potentieel risico is voor de consument.
za 03.06.17	Controle bij legbedrijf XAA. Verdachte monsters zijn afkomstig uit stal 4.	<ul style="list-style-type: none"> - In beslagname van alle aanwezige eieren. - Tracering in 1ste lijn met verwittigen van de operatoren dat de eieren van dit legbedrijf niet meer gebruikt mogen worden (stallen 2 en 3: brekerij XCC in Nederland; stal 4: brekerij XBB, pakstation XDD en lokale kopers (slagers/bakkers)). - Monsterneming van de 3 stallen met kippen (stal 1 is leeg). Deze monsters worden overgemaakt aan een Nederlands labo. - Verhoor van de pluimveehouder en begin van de enquête naar de bron.
di 06.06.17	Verificatie van de gekende gegevens in afwachting van de laboratoriumresultaten. Deze wijzen op 2 mogelijke bronnen, nl. voeder en een behandeling tegen bloedluis door het Nederlandse pluimveeservicebedrijf XEE met Dega-16.	Opdracht aan XAA om bij Nederlandse pluimveeservicebedrijf XEE de samenstelling van Dega-16 op te vragen.
wo 07.06.17	Controle bij pakstation XDD, afnemer van eieren van stal 4 van legbedrijf XAA.	<ul style="list-style-type: none"> - Officiële inbeslagname van de op het pakstation aanwezige eieren van legbedrijf XAA; deze werden reeds geblokkeerd op 03.07.17. - Monsterneming van de aanwezige eieren van XAA met diverse legdata.

do 08.06.17	<p>Ontvangst resultaten monsters genomen bij XAA: alle 3 monsters zijn conform, onder de MRL van 0,005 ppm.</p> <p>Controle van de brekerij XBB.</p> <p>Ontvangst datasheet Dega-16 via XAA. Dega-16 is een aanvullend diervoeder voor pluimvee op basis van menthol en eucalyptusolie.</p>	<p>Identificatie en monsterneming van andere en oudere loten eieren van legbedrijf XAA en de daaruit gefabriceerde eiproducten: productiedata tussen 29.04.17 en 31.05.17.</p>
vr 09.06.17	<p>Ontvangst resultaten bijkomende monsters van eieren genomen door brekerij XBB in het kader van de autocontrole, als reactie op de eerste niet conforme vondst. Sommige van deze monsters zijn eveneens niet conform, zonder daarbij de Europese veiligheidswaarde te overschrijden.</p>	<p>Er wordt een onderzoek opgestart waarom de niet conforme resultaten van de brekerij niet in overeenstemming zijn met de conforme resultaten van 08.06.17 van eieren van het legbedrijf XAA.</p>
ma 12.06.17	<p>Controle pakstation XDD, afnemer van de eieren van legbedrijf XAA..</p> <p>Er wordt vastgesteld dat de verschillende laboratoria niet hetzelfde analyseprofiel hebben gebruikt (fipronil vs fipronil/fipronilsulfon). Dit verklaart de discrepantie in de resultaten van de monsters genomen op legbedrijf XAA (conform) en de monsters van eieren van XAA genomen in de brekerij.</p>	<p>Monsterneming oudere eieren van legbedrijf XAA.</p> <p>Opdracht aan het Nederlandse laboratorium om de monsters van legbedrijf XAA aanvullend te analyseren voor de aanwezigheid van fipronilsulfon.</p> <p>De eieren blijven geblokkeerd.</p> <p>Tracering van de eieren wordt doorgevoerd voorbij de 1ste lijn.</p>
wo 14.06.17	<p>Ontvangst resultaten aanvullende analyses:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stallen 2 en 3: conform - stal 4: niet conform (0,020 ppm). 	
do 15.06.17	<p>Vanaf 15.06.17 is het dossier legbedrijf XAA verder afgehandeld met o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vrijgave niet betrokken stallen 2 en 3; - destructie van de volledige productie van stal 4 vanaf legdatum 09.05.17; - vrijgave op 26.06.14 van eiproductie van stal 4 met legdatum vanaf 14.06.17 (datum van monsterneming) op basis van analyses met conforme resultaten. <p>Op 21.06.17 worden de resultaten van de eieren bemonsterd in</p>	

	pakstation XDD (cf. 12.06) ontvangen: beide zijn niet conform en bevestigen dus de eerdere analyses.	
--	--	--

Het Voedselagentschap heeft na de initiële melding, ontvangen in de namiddag van vrijdag 2 juni, onmiddellijk gereageerd. Al daags nadien, op zaterdag 3 juni werd het betrokken legbedrijf bezocht om de melding van de brekerij te onderzoeken. Daarbij werd het nodige gedaan om de aanwezige eiproduktie te blokkeren, de tracering van eieren die het bedrijf verlaten hadden uit te voeren en deze eieren te blokkeren. Tegelijk werden de nodige monsters genomen om de potentiële contaminatie te bevestigen en werd een onderzoek opgestart naar de bron of de oorzaak van de contaminatie.

Het afhandelen van dit onderzoek werd bemoeilijkt door de initiële discrepantie tussen de analyseresultaten: enerzijds waren de monsters genomen op het legbedrijf waarvan de eieren volgens de initiële melding afkomstig waren alle conform, anderzijds was een deel van de monsters van eieren van dit legbedrijf genomen in de brekerij niet conform met gehalten tot 0,482 ppm, dus telkens onder de Europees vastgelegde risicodrempel van 0,72 ppm. Na onderzoek bleek deze discrepantie te wijten aan een te beperkt analyseprofiel van het Nederlandse laboratorium. De bijkomende analyses nodig om dit recht te zetten, hebben tot 14 juni geduurd, maar hebben finaal wel een lichte contaminatie in de eieren van het legbedrijf bevestigd. Gecontamineerde eieren en eiprodukten vervaardigd uit deze eieren werden uit de handel genomen en vernietigd. De betrokken stal werd pas vrijgegeven na analyses die hebben aangetoond dat de eieren uit deze stal opnieuw veilig waren.

Wat betreft het onderzoek naar de bron van de contaminatie werden 2 pistes weerhouden: contaminatie van het voeder van de kippen en de behandeling tegen bloedluis in de verdachte stal. Beide pistes hadden betrekking op Nederlandse operatoren. Bij de behandeling tegen bloedluizen werd gebruik gemaakt van een legaal product van de Belgische fabrikant XFF, dat opgesplitst en als Dega-16 verdeeld werd door de firma XGG.

Er kan dus als conclusie van deze initiële fase gesteld worden dat er op 15 juni enkel sprake was van een contaminatie beperkt tot één bedrijf en dat er geen enkele indicatie was dat er in België een breed probleem met fipronil aan de gang was. De enige bronnen van deze contaminatie was te vinden in Nederland en geen enkel resultaat van een officieel monster genomen door het FAVV lag boven de Europees vastgelegde risicowaarde.

2. Fase 2: het opvragen van informatie in NL en het verdere onderzoek in België van de piste van de behandeling tegen bloedluizen als oorzaak 15.06.17 – 20.07.17

Datum	Event	Navolgende actie FAVV
do 15.06.17 - vr 16.06.17	Overdracht van het dossier aan de nationale opsporingseenheid van het FAVV omwille van de linken naar Nederland.	Dossiervoorbereiding door de opsporingsdienst.
ma 19.06.17	Verzenden formele vraag aan Nederlands NVWA met informatie en met vragen omtrent het Nederlandse servicebedrijf XEE en de voederproducent die voeder geleverd heeft aan legbedrijf XAA.	
do 22.06.17	Controle van firma XFF, producent van het basisproduct gebruikt bij de behandeling tegen bloedluis en verder verwerkt en verdeeld door de firma XGG. Dit product was door het Nederlandse servicebedrijf XEE gebruikt bij de behandeling op het legbedrijf XAA	Monsternemingen van diverse vaten met producten.
ma 26.06.17	Herinnering naar de NVWA i.v.m. de vraag naar informatie van 19.06.17.	
di 27.06.17	Controle firma XGG die product van firma XFF opdeelt in kleinere eenheden en als Dega-16 verdeeld.	Monsternemingen van door XFF geleverd product.
wo 28.06.17	Ontvangst van informatie van de NVWA over de controles en monsternemingen sinds 2013 uitgevoerd bij de Nederlandse voederleverancier van legbedrijf XAA, die alle gunstig waren. Het antwoord vermeldt verder dat de NVWA over geen enkele informatie beschikt betreffende het servicebedrijf XEE.	Formele vraag om de behandellijst op Belgische pluimveebedrijven van het servicebedrijf XEE te bekomen.
do 29.06.17	Ontvangst van de resultaten van de monsters van producent XFF van het basisproduct en verdeler XGG van Dega-16 (zie 22 en 27.06.17). Deze zijn conform.	
di 04.07.17	Bijkomend onderzoek op legbedrijf XAA om de piste van bloedluisbehandeling als potentiële oorzaak van de besmetting te bevestigen.	<ul style="list-style-type: none"> - Monsterneming van de materiële stoffen achtergelaten door het Nederlandse servicebedrijf XEE. Deze waren gebruikt bij het vernevelen van het product tijdens de behandeling van stal 4 op 05.04.17. - Nemen van swabs van stalwanden en stalinfrastructuur in stal 4 om

		resten fipronil op te sporen.
wo 05.07.17	Verder onderzoek naar XGG met navraag bij de douane van gegevens van eventuele invoer door deze firma.	
do 06.07.17	<p>Gezien het ontbreken van feedback op de vragen van 19.06.17, 26.06.17 en 28.06.17, werd een officiële vraag aan Nederland gestuurd via het Europese AAC-FF systeem om informatie en klantenlijsten van het Nederlandse servicebedrijf XEE te bekomen.</p> <p>Controle op het legbedrijf XHH. Dit bedrijf werkte mee aan een onderzoeksproject door Dierengezondheidszorg Vlaanderen opgestart rond de behandeling van bloedluizen in de legsector. Op dat moment was dit legbedrijf niet verdacht.</p>	Monsterneming, onderzoek en verhoor.
do 13.07.17	<p>Dubbele melding uit Nederland:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is half maart 2017 een postpakket met fipronil tegengehouden op de luchthaven van Schiphol. Het pakket staat op naam van de zaakvoerder van firma XGG, aanmaker/verdelers van Dega-16, met weliswaar een Nederlands adres. - De NVWA heeft het servicebedrijf XEE gecontroleerd. Gezien de bevindingen wordt een strafrechtelijk onderzoek geopend, dat in handen is van een Officier van Justitie. Dit betekent dat de NVWA geen informatie meer ter beschikking mag stellen en dat alle uitwisseling van informatie voortaan via een Europees Onderzoekbevel moet gebeuren. <p>De opsporingsdienst van het FAVV neemt contact op met de vader van een persoon betrokken bij het Belgische pluimveeservicebedrijf XII en deze geeft informatie over mogelijke problemen bij de bloedluizenbehandelingen door dit servicebedrijf.</p> <p>Ontvangst van de eerste resultaten van de materiële stoffen en swabs van op het legbedrijf XAA (cf. 04.07.17). Deze zijn niet conform en wijzen zo eenduidig op de behandeling tegen bloedluizen als bron van de contaminatie met fipronil.</p>	Verhoor van de zaakvoerder van XII, die betrokkenheid en kennis van gebruik van fipronil ontkent, en inbeslagname van documenten i.v.m. fipronil. Een eerste, gedeeltelijke lijst met legbedrijven behandeld door XII met Dega-16 wordt verzameld. Er worden monsters genomen van Dega-16.

vr 14.07.17	<p>Contact met justitie om een visitatiebevel te verkrijgen voor de firma XGG en zijn zaakvoerder.</p> <p>De zaakvoerder van het Belgische servicebedrijf XII (cf. 13.07.17) biedt zich aan met zijn advocaat. XII geeft aanvullende informatie over met Dega-16 behandelde pluimveebedrijven en vermeldt dat hij zelf op 13.07.17 van deze bedrijven monster aan een laboratorium heeft overgemaakt voor een analyse op fipronil.</p> <p>Ontvangst van de resultaten van de monsters genomen op het legbedrijf XHH. Deze zijn niet conform en wijzen dus op het gebruik van fipronil bij de legdieren. Dit is het tweede bedrijf waar niet conforme eieren gevonden worden. De enquête had uitgewezen dat dit bedrijf geen link had met het Nederlandse servicebedrijf XEE, maar wel met XGG via een andere tussenpersoon.</p>	
ma 17.07.17	<p>Ontvangst van de resultaten van de monsters door servicebedrijf XII bij klanten genomen op 12.07.17. Deze zijn niet conform met waarden tussen 0,056 ppm en 0,420 ppm.</p> <p>Nieuwe controle van legbedrijf XHH met verhoor van de operator.</p>	<p>Definitieve inbeslagneming en tracerings van de eieren geproduceerd na de datum van behandeling tegen bloedluizen. Het betrokken pakstation XJJ wordt verwittigd. Verdere enquête naar de behandeling van de dieren tegen bloedluizen.</p>
di 18.07.17	<p>Opmaak en overmaken van een verzoek tot visitatiebevel aan de politierechter.</p> <p>Controle pakstation XJJ, afnemer van het legbedrijf XHH, en tracerings van de eieren van legbedrijf XHH.</p>	<p>Eieren van legbedrijf XHH worden uit de handel gehaald.</p>
wo 19.07.17	<p>Afhalen van het goedgekeurde visitatiebevelschrift van de politierechter.</p>	<p>De actie wordt finaal afgeblazen wegens de niet beschikbaarheid van de lokale politie en de Federale gerechtelijke politie om de visitatie uit te voeren. Na contact met het Parket wordt beslist om met een huiszoekingsbevel van een onderzoeksrechter te werken. Het aanvankelijke procesverbaal met de nodige informatie wordt daartoe onmiddellijk aan het Parket overgemaakt.</p>
do 20.07.17	<p>Huiszoeking op de firma XGG en verhoor van de zaakvoerder. Deze</p>	<p>Aanvang van het doornemen van alle in beslaggenomen documenten.</p>

	ontkent alle betrokkenheid. Er worden duizenden documenten in beslag genomen. Via het Parket wordt aan de Nederlandse justitie nogmaals de op 06.07.17 aan Nederland gevraagde lijst van pluimveebedrijven behandeld door het Nederlandse servicebedrijf XEE opgevraagd. Deze lijst wordt niet veel later door de NVWA aan het FAVV overgemaakt.	Deze verwerking zal duren tot 06.08.17. Uit de eerste resultaten van de huiszoeking en het verhoor blijkt dat Dega-16 mogelijk ook aan klanten in andere landen dan België en Nederland werd geleverd. Er wordt daarom onmiddellijk een informatieboodschap via het Europese RASFF-systeem verstuurd naar alle lidstaten. Daarin wordt de problematiek van behandeling met fipronil ter bestrijding van bloedluizen aangegeven en wordt het product Dega-16 aangegeven.
vr 21.07.17	Er gebeurt een eerste verwerking en analyse van de documenten in beslaggenomen bij de firma XGG. Deze verwerking wordt in het weekend verdergezet.	
ma 24.07.17	Op basis van de eerste analyse van het weekend van de documenten in beslaggenomen bij de firma XGG wordt een eerste voorlopige lijst met operatoren opgesteld die het verdachte product Dega-16 ontvangen hebben. Deze lijst omvat zowel pluimveehouderijen als pluimveeservicebedrijven die dan de behandeling uitvoeren op pluimveehouderijen.	
di 25.07.17 - ma 07.08.17	Verdere verwerking van de gegevens uit de documenten en andere informatiebronnen van XGG, bijkomende verhoren en monsternemingen in samenwerking met het Parket.	

Na het vaststellen dat de contaminatie met fipronil waarschijnlijk afkomstig was van de Nederlandse bedrijven, die op het betrokken legbedrijf XAA kwamen, heeft het FAVV zijn onderzoek van deze pistes verder gezet. Gezien de beide operatoren gevestigd zijn in Nederland, werd daarbij onmiddellijk informatie en ondersteuning gevraagd aan de NVWA, de bevoegde overheid in Nederland. Deze ondersteuning is traag en niet vlot verlopen; zo werd informatie over het Nederlandse pluimveeservicebedrijf XEE, die essentieel was voor het onderzoek en voor het uitklaren en inschatten van de problematiek pas na 3 weken bekomen. De Belgische onderzoekers hebben daardoor lang in het duister gewerkt hebben en hebben alternatieven ontwikkeld om deze pistes te onderzoeken.

Een eerste formele vraag werd aan Nederland op 19.06.17 overgemaakt per mail. Gezien het uitblijven van enige reactie – ondanks herhaald aandringen – werd op 06.07.17 een officiële vraag voor informatie aan Nederland overgemaakt via het AAC-FF systeem. Via dit antifraude-platform, dat beheert wordt door de

Europese instanties, kunnen vertrouwelijke onderzoeksgegevens tussen de lidstaten uitgewisseld worden. Aangezien ook hierop geen reactie kwam, werd op 20.07.17 aan de onderzoeksrechter, die op dat ogenblik de leiding van het Belgische onderzoek overgenomen had, gevraagd om deze informatie bij de Nederlandse justitie op te vragen. Pas na deze tussenkomst ontving het FAVV de Belgische klantenlijst van het verdachte servicebedrijf XEE.

Gezien het ontbreken van feedback uit Nederland en dus het ontbreken van harde informatie omtrent het betrokken servicebedrijf XEE, zette het FAVV ondertussen op andere manieren zijn onderzoek verder. Daarbij werden verschillende pistes onderzocht:

- De fabrikant van de grondstof van Dega-16, de firma XFF en de verdeler die Dega-16 op basis van de grondstof van XFF aanmaakt, werden gecontroleerd. De producten, die daarbij bemonsterd werden, bleken conform.
- Op het betrokken legbedrijf XAA werd bijkomend onderzoek verricht om materiële aanwijzingen te vinden voor de bloedluisbehandeling met fipronil in stal 4. Daarbij werden achtergelaten spuitkoppen en swabs genomen op verschillende oppervlakten in de stal onderzocht op sporen van fipronil.
- Verder werd geprobeerd om andere pluimveebedrijven te identificeren waar mogelijk een behandeling tegen bloedluizen met een mogelijk niet toegelaten stof was gebeurd. Dergelijk bedrijf werd toevallig via een proefproject rond bloedluizen geïdentificeerd, nl. het legbedrijf XHH. Dit bedrijf werd bezocht en bemonsterd.
- Ten slotte werd bij de douane navraag gedaan.

Dit onderzoek kwam op 13 en 14.07.17 in een stroomversnelling doordat in verschillende elementen van het dossier een doorbraak kwam:

- Het FAVV ontving inside informatie over van het gebruik van een mogelijk illegaal product bij de behandeling van bloedluizen.
- Er kwam uit Nederland informele informatie over een postpakket met fipronil tegengehouden in de luchthaven en bestemd voor de aanmaker/verdeler XGG.
- Er kwam van de NVWA een melding dat zij geen informatie meer kon geven over het pluimveeservicebedrijf XEE gezien er door de Nederlandse justitie een strafrechtelijk onderzoek was geopend.
- Het FAVV ontving de resultaten van het bijkomend onderzoek op het legbedrijf XAA dat de piste van behandeling door verneveling van fipronil voor het eerst formeel bevestigde.

Hierdoor werd de piste van de verdeler/aanmaker van Dega-16 en de piste van frauduleus toevoeging van fipronil aan een legaal product waarschijnlijk. Deze piste werd daags nadien nogmaals bevestigd door de analyse op het legbedrijf XHH.

Het FAVV heeft daags nadien de Belgische justitie ingeschakeld. In de loop van de dagen nadien werd een onderzoeksrechter aangesteld die sindsdien de leiding heeft van het onderzoek en het dossier integraal beheert.

3. Aansluitende acties in de pluimveesector
17.07.17 – 07.08.17

Datum	Event	Navolgende actie FAVV
ma 17.07.17	Controle van 6 door pluimveeservicebedrijf XII met Dega-16 behandelde legbedrijven.	Blokkering en 1 ^{ste} lijns tracering van de eieren, monsterneming, verhoor en enquête i.v.m. de behandelingen tegen bloedluizen.
ma 24.07.17	Ontvangst van de resultaten van de monsters genomen op de legbedrijven behandeld door servicebedrijf XII (cf. 17.07.17). Deze zijn niet conform met waarden tussen 0,020 ppm en 0,042 ppm.	In beslagname van de eieren en van de markt halen van de eieren en eiprodukten van deze bedrijven.
wo 26.07.17 - ma 31.07.17	Controles op alle pluimveebedrijven op basis van de lijst van verdachte pluimveehouderijen uit het gerechtelijk onderzoek en waar mogelijk een behandeling tegen bloedluizen is gebeurd waarbij fipronil. De meeste daarvan werden afgehandeld op 26 en 27.07.17. De anderen zijn in functie van bijkomende informatie uit het gerechtelijk onderzoek stelselmatig toegevoegd en afgehandeld.	<ul style="list-style-type: none"> - In beslagname van alle aanwezige eieren. - Tracering in 1ste lijn met verplicht verwittigen van de operatoren uit deze tracering dat de eieren van dit legbedrijf verdacht zijn en dus niet meer gebruikt mogen worden. - Monsterneming van elke stal voor onderzoek op fipronil. - Enquête met verhoor van de pluimveehouderij over de behandeling tegen bloedluizen: wie, wanneer, hoe, met welk product.
ma 31.07.17 - ma 07.08.17	Lanceren van bijkomende monitoring bij onverdachte operatoren of op onverdachte loten pluimveeproducten in de slachthuizen, brekerijen en op alle onverdachte legbedrijven. Deze acties lopen in de komende weken en zijn bedoeld als horizontale screenings in de pluimveesector om na te gaan of het onderzoek effectief alle pistes afdekt en of fipronil mogelijk niet via een ander circuit dan de firma XGG in de pluimveesector terecht is gekomen.	

Uit de onderzoeken van de verdachte bedrijven zijn een reeks niet conforme resultaten naar boven gekomen, die alle onder de Europees vastgelegde risicowaarde blijven.

Het FAVV heeft op elk verdacht bedrijf in afwachting van de analyseresultaten telkens de eieren geblokkeerd en de pluimveehouder verplicht om zijn afnemers te verwittigen over de potentiële contaminatie. Op deze manier werd onmiddellijk van bij het eerste bezoek op het bedrijf het nodige gedaan om verdere contaminatie van de voedselketen tegen te gaan. Eens een niet conform resultaat gekend is, worden de geblokkeerde eieren effectief uit de handel genomen en vernietigd.

4. Communicatie

In de eerste 2 fasen van dit incident, nl. het onderzoeken en afhandelen van de initiële contaminatie op het legbedrijf XAA en het aansluitende onderzoek naar de bron van de contaminatie, was er geen nood om te communiceren naar het brede publiek. Het FAVV had immers onmiddellijk het nodige gedaan om de verdere contaminatie van de voedselketen vanaf op het betrokken bedrijf te voorkomen en de bij de analyses aangetroffen gehalten waren ver onder de Europees vastgelegde risicowaarde, zodat er geen onmiddellijk risico uitging van eieren die bij de consument waren terechtgekomen.

Na 20.07.17, toen bij de huiszoeking bij de firma XGG bleek dat het gebruik van fipronil als niet toegelaten bestrijdingsmiddel tegen bloedluizen in de pluimveesector potentieel veel wijder verspreid was dan tot dan gedacht werd op basis van de gekende informatie, heeft het FAVV enkel over de maatregelen voor de volksgezondheid kunnen communiceren. In het kader van het gerechtelijk onderzoek, dat nog volop liep en waarbinnen nog verschillende onderzoeksadren gepland waren, werd door de onderzoeksrechter uitdrukkelijk gevraagd om geen andere informatie dan de maatregelen voor de volksgezondheid te verspreiden. Dit verbod werd na vraag van het FAVV over de mogelijke communicatie op 25.07.16 uitdrukkelijk bevestigd.

“Na telefonisch contact met de betrokken Onderzoeksrechter op uw vraag van daarnet.

We mogen van hem contact opnemen met de sector, maar;

- *Er mogen geen namen van personen en bedrijven genoemd worden*
- *...*
- *Hij verkiest een droge korte communicatie genre “dat monsternames gebeuren in het kader van een lopend onderzoek om gevaar voor volksgezondheid te verzekeren”*
- *Het lopend gerechtelijk onderzoek mag niet in het gevaar komen door zaken te vernoemen zodat bepaalde actoren materieel bewijs zouden kunnen laten verdwijnen (deze en volgende week zijn er namelijk nog controles gepland bij verschillende operatoren, zowel FGP als NOE moet de tijd krijgen om het onderzoek te voeren).”*

Deze boodschap werd op 01.08.17 door het Parket herbevestigd. Het FAVV heeft zich hieraan gehouden, ondanks alle kritiek op de karige informatie die verspreid werd. Op geen enkel moment heeft het geheim van het onderzoek belet dat de consument zou verwittigd worden indien er zich een probleem zou voordoen en een recall zou nodig zijn.

Ondanks dit verbod, heeft het FAVV toch verschillende initiatieven genomen, om de informatie te verspreiden, die essentieel was om de veiligheid van de voedselketen te beschermen.

1. Informatie van de buurlanden, de andere lidstaten en de Europese instanties

Deze instanties werden telkens snel en via de geijkte kanalen verwittigd:

- 06.07.17: vraag via het antifraude systeem AAC-FF aan Nederland waarbij de hypothesen betreffende de initiële besmetting worden geschetst. Deze boodschap wordt meegelezen door de Europese instanties die het systeem beheren.
- 20.07.17: algemeen informatiebericht via het Europese waarschuwingssysteem voor problemen in de voedselketen RASFF i.v.m. de fipronilproblematiek en het gebruik van Dega-16 aan alle lidstaten, met specifieke vermelding van de lidstaten die in het verhoor van de zaakvoerder van XGG naar voor zijn gekomen.
- 21.07.17: aanvullende informatie in het RASFF i.v.m. de analyse van Dega-16.
- Sinds 25.07.17:
  - o antwoorden via het RASFF op bijkomende informatie voor of vragen voor verduidelijking van diverse lidstaten en de Europese Commissie.
  - o overmaken van aanvullende informatie en preciezere informatie omtrent het onderzoek bij XGG aan diverse lidstaten via het AAC-FF systeem.

Hierbij moet opgemerkt worden dat het Europese RASFF notificaties van waarden onder de ARfD verwerpt.

2. Informatie naar de Minister

Het kabinet van de Minister werd op 24.07.17 telefonisch op de hoogte gebracht; aansluitend werd het persbericht verspreid door het Parket nagestuurd. Het kabinet van de Minister werd op 25.07.17 om 9h00 d.m.v. een nota verder ingelicht.

Na 24.07.17 heeft het FAVV zowat dagelijks verschillende medewerkers van het kabinet op de hoogte gebracht van de evolutie van het dossier, de nieuwe minister een geupdate nota gestuurd en een korte briefing face to face gegeven op 01.08.17. Er zijn heel regelmatig telefonische contacten en contacten per mail geweest tussen de gedelegeerd bestuurder en medewerkers van het kabinet en indien nodig met de Minister.

3. Informatie naar de consument

De consument werd geïnformeerd via statements op de website en antwoorden aan de pers.

4. Informatie naar de sector

Vertegenwoordigers van de pluimveesector, van de voedingsfederatie Fevia en de federatie van de distributeurs Comeos werden op woensdag 26.07.17 geïnformeerd over de problematiek tijdens een overleg op het hoofdbestuur van het FAVV. Daarbij heeft het FAVV zijn aanpak uit de doeken gedaan.

De communicatie en in het bijzonder de communicatie naar de consument is sterk bemoeilijkt door de beperkingen opgelegd in het kader van het onderzoek.

Bovendien zijn de analyseresultaten erg traag binnengekomen. Hoewel het FAVV enkel analyseresultaten van eieren ontving die ruim beneden de Europees vastgelegde risicowaarde bleven (tot op de datum van 07.08.17), had het beschikken over deze informatie de algemene communicatie dat er geen risico was voor de consument sterk kunnen ondersteunen. Voor de actie in de verdachte legbedrijven, waar de resultaten voorzien waren voor 1 augustus, werden de laatste resultaten pas ontvangen op 7 augustus. Het Nederlandse laboratorium in kwestie hield zich niet aan de afspraak om de analyseresultaten van een monster steeds binnen de 3 dagen aan het FAVV te bezorgen. Dit Nederlandse labo was op basis van de informatie uit het gerechtelijk onderzoek op 20.07.17 het enige geschikte laboratorium dat beschikte over geaccrediteerde methodes voor de officiële analyses van het FAVV. Ondertussen hebben ook andere laboratoria op vraag van het FAVV dezelfde capaciteit in België ontwikkeld en beschikt het FAVV over meer keuze. Het is pas op basis van de informatie verzameld bij de huiszoeking dat bleek

dat de performantie van de laboratoria moest aangepast worden. Vanaf de datum van 20.07.17 beantwoordde enkel het Nederlandse laboratorium aan deze criteria.

Het FAVV heeft veel kritiek ontvangen over het uit de handel nemen van mogelijk gecontamineerde en effectief gecontamineerde eieren. De normale werkwijze, zoals voorgeschreven in artikel 19 van de Europese verordening 178/2002 (Feed and Food Law), stelt duidelijk dat dit de verantwoordelijkheid is van de operator en in cascade, operator na operator, gebeurt:

“Indien een exploitant van een levensmiddelenbedrijf van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een levensmiddel dat hij ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd heeft niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet, leidt hij onmiddellijk de procedures in om het betrokken levensmiddel uit de handel te nemen wanneer dit de directe controle van de exploitant van een levensmiddelenbedrijf heeft verlaten.

Het FAVV heeft daarom bij elke controle en blokkering de betrokken operator op deze verplichting gewezen. Het FAVV zelf heeft als opdracht om de uitvoering van de uit de handelname te controleren en doet dit door op het terrein bij 10% van de in de tracering betrokken operatoren de effectieve terugtrekking te controleren. Er worden sancties genomen ingeval van non conformiteit.

Het FAVV is ten slotte per toeval in het bezit gekomen van 2 nota's van 22 en 25 juli 2017, waarin de Nederlandse NVWA aan haar minister rapporteert. Uit deze nota's blijkt duidelijk dat Nederland al vanaf einde 2016 op de hoogte was van de problematiek van fipronil en het gebruik ervan in de Nederlandse pluimveesector en op legbedrijven in het bijzonder. Het is dan ook opvallend dat op onze vragen van 19.06.17 en 06.07.17 voor informatie omtrent het Nederlandse servicebedrijf XEE geen antwoord is gekomen. Nochtans was volgens onze informatie de Nederlandse overheid op de hoogte van het gebruik van fipronil en de mogelijke rol daarin van het Nederlandse servicebedrijf XEE en de Belgische leverancier XGG. Net deze elementen waren bij de belangrijkste om het onderzoek vooruit te helpen en de maatregelen voor de volksgezondheid te garanderen.

Tot slot kunnen we dan ook concluderen dat er inderdaad verschillende problemen zijn vastgesteld bij het beheer van dit dossier en met name de problemen met het Nederlandse laboratorium, het niet vrijgeven van essentiële informatie door de Nederlandse overheid en de beperkingen wat betreft de communicatie. Op basis van alle beschikbare gegevens en resultaten kunnen we toch stellen dat de eerste evaluatie van het Agentschap, dat de gezondheid van de consument niet in gevaar is geweest, correct was en dat de niet conforme producten onmiddellijk uit de rekken werden gehaald.

Wat betreft de evaluatie van de risico's voor de volksgezondheid werd het document in bijlage toegevoegd.